

агропромислових кластерів, які забезпечать досягнення його конкурентоспроможності.

Питання формування та функціонування агропромислових кластерів, дослідження управління в аграрному секторі шляхом кластеризації агропромислового виробництва та сільських територій знайшли своє відображення у працях багатьох вчених: П.Т.Саблука, М.Ф. Кропивка, Г.К. Броншпака, Н.Н. Волкової, Г.В. Сахно, Г.М. Заболотного, А.В. Іванька та багатьох інших.

Основними складовими аграрного кластера можуть бути виробники сільськогосподарської продукції, суб'єкти, що здійснюють переробку продукції та постачання ресурсів, а також місцеві органи влади.

Для утворення кластеру характерним є: географічна близькість його учасників; діяльність в одній чи кількох суміжних сферах і взаємодоповнення при цьому один одного; висока конкурентоспроможність продукції, що випускається; високий рівень розвитку кооперації; ефективна конкуренція на ринку; незалежність суб'єктів, що входять до кластера; можливість отримати синергетичний ефект [9, с. 22-23].

Вінницька область, завдяки своєму сприятливому географічному положенню в Україні, клімату, наявністю родючих земель має всі передумови для створення агропромислових кластерів. Розвиток тваринництва та рослинництва повинен стати провідною галуззю спеціалізації, що дозволить реалізувати регіональні переваги.

Створення такого кластеру сприятиме поліпшенню якості життя в сільській місцевості, розбудові інфраструктури, покращенню системи освіти й охорони здоров'я, спонукатиме молодь повертатися до села через нижчу вартість життя та забезпечення високооплачуваною роботою і житлом.

Кластеризація агропромислового виробництва є одним із основних чинників забезпечення стійкого розвитку сільських територій, бо може поліпшити демографічну ситуацію на селі, дозволить ефективніше впроваджувати інновації, зберігати природне середовище, забезпечувати належний рівень функціонування соціально-культурної й духовної сфери, забезпечити належний рівень життя селян [3].

Література

1. Лісовий А.В. Сталий розвиток сільських територій: виникнення, сутність, принципи. // Економіка АПК.- 2007. - №4. - С.140-145/.
2. Бакум В.В. Самоорганізація в агропромислових регіональних кластерах.// Економіка АПК.- 2009.-№1.- С.21-28.
3. Іванько А.В. Розвиток аграрного сектору регіону на основі кластерного підходу.// Економіка АПК.-2009.-№6.- С.26-31.

УДК 332.1

ПРОБЛЕМИ ТА ЗАВДАННЯ СУЧАСНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Мартусенко І.В. – к.г.н., доцент

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

Вкрай актуальними питаннями суспільного буття стали: всебічний аналіз позиції України в сучасному гео економічному просторі; визначення суспільних тенденцій та процесів, що змінюють, перетворюють національне господарство та починаються з локального рівня; розробка обґрунтованих рекомендацій, спрямованих на вдосконалення територіальної організації виробництва та оптимізацію процесів спеціалізації і комплексного розміщення галузей; переформатування господарських зв'язків на

основі геополітичних змін. Все це разом – є величезною цариною регіональних економічних досліджень та знань. Вивчення законів розміщення економіки регіонів та комплексоутворення, під впливом простору та часу, дає змогу виявити й розкрити додаткові джерела підвищення ефективності господарювання, що має неабияке значення для передбачення та прогнозування розвитку економіки України та її регіонів.

Регіональна економіка є самостійною економічною наукою, що спрямовує свої вчення на розв'язання територіальних

диспропорцій, сприяння ефективному економічному розвитку регіонів, вдосконалення, а подекуди, й зміни галузевої та територіальної структури національного господарства та його регіональних підсистем. Дослідження з регіональної економіки є фундаментальними економічними знаннями, які конструктивні за змістом, мають першочергове значення для територіального планування й формування цільових та стратегічних галузевих і територіальних комплексних програм.

Наукове обґрунтування просторового розміщення виробництва, розподілу його по території має велике значення для зростання та розвитку національного господарства і підвищення ефективності суспільного виробництва. Всебічний економіко-географічний аналіз положення місцевості, природних, економічних, історичних, демографічних, екологічних умов розвитку виробництва в кінцевому підсумку дозволяють економити суспільні затрати в національному господарстві, підвищувати продуктивність праці.

Для регіональної економіки, як галузі економічної науки, дуже важливий саме економічний результат територіальної організації суспільства, ефективність розміщення регіональних господарських комплексів в межах національного господарства. Для регіональної економіки важливе питання: “Де і як саме ефективно?” [3]. Регіональна економіка вивчає територіальну організацію суспільства, яка включає не просто розташування складових господарства, але й елемент управління. Адже, ефективно сформована державна регіональна політика буде чинити позитивний вплив на сучасні тенденції регіонального розвитку. Вже сьогодні програми соціально-економічного розвитку регіонів вимагають розроблення у відповідності до фактору території (як визначального чинника економічного зростання). Державна політика регіонального розвитку повинна відповідати основним запитам суспільного розвитку – соціально-орієнтована, інноваційна, екологічна, виробнича, фінансово-інвестиційна, інтеграційна, нормативно-

правова її складові мають стати в основі стратегії розвитку регіону [4].

Завдання регіональної економіки полягають, передусім, в обґрунтуванні оптимального розміщення господарства держави та її регіонів у поєднанні з системами розселення, природно-ресурсним потенціалом в обмеженому просторі. Поняття оптимальності передбачає одержання якомога більшого суспільного (у тому числі й економічного) ефекту від відповідного розміщення підприємств, виробництв, населення, ресурсів, від суспільно-ефективної, вигідної територіальної організації регіону зокрема, та країни загалом.

Сучасні проблеми регіональної економіки України проявляються в: 1) недосконалості галузевої структури економіки, наявності диспропорцій між окремими складниками; 2) певній односторонності економічного рельєфу країни, що проявляється у проблемах територіальної структури господарства; 3) надмірній концентрації матеріаломістких галузей у Придніпров’ї, катастрофічній руйнації Донбасу, недовикористанні ресурсів у Північно-Західному та Центральному регіоні, низькому рівні ефективності роботи приморських територій; 4) наявності глибоких екологічних проблем, як наслідок антропогенного впливу на середовище існування; 5) невідповідності державної регіональної політики потребам регіонів України; 6) низькому рівні енергетичної безпеки та використанні у господарстві технологій застарілих поколінь; 7) недостатності практичної реалізації стратегій розвитку держави та її регіонів, тощо. Першочергові завдання регіональної економіки пов’язані з розв’язанням зазначених проблем [4].

Регіональна економіка через власні наукові розробки та засоби державної регіональної політики, здатна передбачити просторові конфлікти розвитку. Саме тому важливим завданням є подолання територіальних диспропорцій в подальшому формуванні, зростанні та зміцненні господарства й суспільства нашої держави. Згадані проблеми виникають через нераціональне використання природного та

демографічного потенціалу місцевості, надмірне антропогенне навантаження, невідповідність вимог економічної життєдіяльності можливостям території, тощо. Регіональна економіка спрямовує свої розробки задля: забезпечення розвитку малого й середнього підприємництва в межах регіону; економічної ефективності господарських комплексів, вигідності й доцільності їх спеціалізації; вдосконалення регіонального управління; подолання відставання у розвитку периферійних територій, та гармонізації розвитку сільської місцевості на основі високоінтенсивного спеціалізованого АПК; підвищення ролі й повноважень місцевих територіальних громад; інноваційного, інвестиційного, інтеграційного характеру формування регіональних господарських зв'язків; переходу до енергозберігаючих, дружніх до людини технологій; підвищення рівня та якості життя населення регіонів та держави; якісне використання геополітичних переваг

території України; створення ефективної економіки та конкурентоздатного прогресивного господарства.

Сучасна регіональна економіка все активніше зосереджується на визначенні специфіки взаємодії регіону та держави, країни та світу, вона є засобом розкриття істини щодо подальшого розвитку, а саме головне, зростання національного господарства. Важливу роль відіграє вивчення наукових і прикладних проблем суспільних та гео економічних сценаріїв розвитку і місця в них України та кожного, окремо взятого регіону. Водночас важливого значення набуває оцінка природних умов і ресурсів, обґрунтування напрямків спеціалізації господарських комплексів адміністративних областей та макрорегіонів, прогнозування розвитку окремих галузей та міжгалузевих комплексів на основі глибокого вивчення умов та факторів виробництва, екологічні аспекти формування економіки регіонів.

Література

1. Варцаба В.І. Верифікації можливостей гармонізації цілей та інтересів учасників соціально-економічного розвитку регіонів / В.І. Варцаба // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 8. – С. 743-746. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/issue-8-2015.pdf>.
2. Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети. – К.: Наук. думка, 2006. – 512 с.
3. Ішук С.І. Регіональна економіка: Теорія. Методи. Практика: підручник / С.І. Ішук, О.В.Гладкий; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К.: Знання, 2013. – 447 с.
4. Мартусенко І.В., Погрішук Б.В. Регіональна економіка: Підручник / І.В. Мартусенко, Б.В. Погрішук. – Тернопіль: Крок, 2015. – 650 с.

УДК 338(075.8)

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Козловський В.О. – к.е.н., доцент

Вінницький національний технічний університет, ВННІЕ THEU

Результати реформування економіки України показують, що однією із актуальних проблем залишається проблема розвитку підприємництва. Досвід передових країн світу свідчить, що країни, де бізнес був поставлений на користь суспільству, спромоглися добитися значних успіхів в розвитку виробництва, підвищенні добробуту населення. В Україні ж відслідковується протилежна тенденція: за останні 25 років економіка України не тільки не досягла рівня 1990 року (за розрахунками – рівень ВВП відносно 1990

року складає 0,57), а навпаки, втратила значну частину свого економічного потенціалу та конкурентоспроможність багатьох видів продукції.

Для того, щоб підприємництво слугувало інтересам суспільства, в країні потрібно створити певні передумови, однією з яких є створення так званого ефективного власника, який зміг би ефективно вести господарську діяльність. Разом з тим, створення в Україні ефективного власника-підприємця відбувається досить повільно. І на це певні є об'єктивні причини.